

Ekologiskt utbud i Sigtunas livsmedelsbutiker

Sigtuna, januari 2016

Inventering nr 5, december 2015

Ekomatcentrum och Naturskyddsföreningen i Sigtunabygden har genomfört en femte ekoinventering av Sigtunas alla livsmedelsbutiker den 4:e december 2015.

Syftet med inventeringarna är att sätta fokus på det ekologiska utbudet i kommunen. Vi vill att kommunens invånare ska ha tillgång till ett brett utbud av ekologiskt, närproducerat och rättvisemärkt sortiment av livsmedel. Vi arbetar även med kommunens restauranger och caféer och vi vill att restauranger och caféer som serverar lunch, middag eller fika ska erbjuda sina gäster flera miljö- och klimatanpassade alternativ på menyn. Att turister och konferensgäster ska finna ett rikligt utbud av klimat- och miljöanpassade menyer på kommunens alla hotell och konferensanläggningar. Att den närproducerade maten så långt som möjligt producerats miljö- och klimatanpassat.

Nyheter

Nytt är att vi börjat inventera Fairtrade produkter, 4 st livsmedel, strösocker, kaffe, te och banan. Samt att vi också räknar välling och gröt men inte barnmat på burk i vår inventering. Anledningen är att utbudet av ekologisk barnmat på burk är så omfattande och varierande från gång till gång att det ger felaktiga och osäkra resultat i vår sammanställning.

Vi tittar även på exponering av ekologiskt, hyllmärkning och kampanjer på ekoprodukter Fr.o.m. denna inventering räknar vi 45 produkter och alla dess varianter. 41 ekologiska och 4 Fairtrade (som redovisas separat). Exempelvis i produktgruppen mjölk räknar vi alla olika fetthalter och varumärken av ekologisk drykesmjölk även lactosfri. Det kan innebära 10 varianter av mjölk i en affär och räknas då som 10 livsmedelsartiklar.

Följande 45 livsmedel har ingått i inventeringen;

Cerealier

Mjukt bröd
Knäckebröd
Vetemjöl
Müsli
Välling & gröt för barn

Frukt och grönt

Potatis
Morötter
Lök
Tomat
Sallat
Gurka
Paprika
Äpple
Banan

Fisk

Lax (färsk och fryst ej förädlad)
Torsk (färsk och fryst ej förädlad)

Fryst

Frysta bär
Frysta grönsaker

Kolonial

Kaffe
Te
Pasta
Oliver
Olivolja
Rapsolja
Krossade och passerade tomater
Juice (färsk och koncentrat)
Röda linser
Ris

Kött och chark

Nötkött
Lammkött
Fläskkött
Kyckling
Korv
Köttpålugg (inkl. leverpastej)

Mjölk och mejeri

Mjölk
Yoghurt, fil

Smör (Bregott och smörgåsmargarin)

Hårdost
Ägg
Glass

Fairtrade

Socketer
Banan
Te
Kaffe

Urval av butiker

Vi har valt att inventera de nio livsmedelsbutiker som har ett fullgott sortiment och vars huvudsakliga verksamhet är att sälja livsmedel. Det innebär att inga bensinmackor kombinerad livsmedelsbutiker finns med i inventeringen.

Utvalda butiker; Stora Coop i Märsta, ICA Maxi Arlanda stad, ICA Valsta, ICA Sigtuna, ICA Sätuna, Lunda Livs ICA-handlarna, Willys i Märsta, Lidl i Märsta och Matöppet i Rosersberg.

Inventeringen den 4 december 2015 har utförts av Eva Fröman och Tove Björnin gemensamt. Rapporten är sammanställd av Eva Fröman på Ekomatcentrum i januari 2016.

Har du frågor kontakta;

Tove Björnin
Naturskyddsföreningen i Sigtunabygden
tovebjorlin@gmail.com
070-496 0700

Eva Fröman
Ekomatcentrum
eva@ekomatcentrum.se
070-779 59 90

Naturskyddsföreningen
Sigtunabygden

Resultat

Utbudet av ekologiska livsmedel fortsätter att öka i hög takt i Sigtunas livsmedelsbutiker. ALLA BUTIKER HAR FORTSATT ATT ÖKA SITT UTBUD SISTA HALVÅRET 2015, några lite mer än andra men alla har ökat utifrån sina egna möjligheter och kunders efterfrågan. ICA Maxi fortsätter att leda ligan och ökar avståndet till närmsta konkurrent Stora Coop. ICA i Sigtuna har tagit ett rejält kliv framåt sista halvåret och konkurrerar nu med Willys om tredje platsen. Lilla Matöppet i Rosersberg har satsat stort och passerat Lidl under sista halvåret.

MILJÖCERTIFIERING

Coop är KRAV-certifierat och Willys är certifierat med Bra Miljöval.

EXPONERING

Det allmänna intrycket av butikens ekologiska ambitioner. Hur man lyfter det ekologiska sortimentet och vilket intryck det ger på kunden (t.ex "det här är en butik som satsar på ekologiskt och Fairtrade!")

Butikens namn	Hur är exponeringen av ekologiskt i butiken?	
	Svar	Kommentar:
Maxi ICA Arlandastad	Bra	Men ojämn. Frukt och grönt exponeras på "ekotorg".
ICA Supermarket Valsta	Varken bra eller dålig	
Matöppet Rosersberg	Varken bra eller dålig	
Stora Coop	Bra	Bra exponering endast vid entrén, frukt och grönt avd.
Lidl	Varken bra eller dålig	
Willys	Bra	
ICA Nära Lunda Livs	Dålig	
ICA Nära Sätuna	Varken bra eller dålig	
ICA Supermarket Sigtuna	Varken bra eller dålig	

Bra exponering

ICA Maxi Arlandastad, Stora Coop och Willys ger samtliga ett bra ekostryck. Extra stora skyltar, mycket grön färg och ekoprodukter redan vid ingången i butiken ger ett ekologiskt intryck som kan fånga kunder med ekointresse.

Varken bra eller dålig

Här hamnar de flesta butikerna. Inget särskilt ekostryck för kunder som besöker butiken. Visserligen är det skyltat vid en del av det ekologiska sortimentet men helhetsintrycket väger inte över mot ekologiskt.

Dålig exponering

Inget som ger intryck av att det finns ekologiska livsmedel att köpa i butiken.

SKYLTNING I HYLLORNA

*Att det är tydligt och enhetligt skyltat i hyllorna med ekologiska produkter är a och o för att kunden ska kunna hitta dessa produkter. Även ett tränat öga letar förgäves där hyllmärkningen är t.ex svartvit, obefintlig eller felplacerad. Grön urskiljande märkning som är rätt placerad är utomordentligt viktigt för ökad ekoförsäljning. **Må bra** kampanjer på såväl Lidl som ICA med tillhörande skyltning är väldigt snarlika den ekologiska märkningen och bidrar förmodligen till att kunder uppfattar produkter som ekologiska även om de inte är det.*

Butikens namn:	Hur är hyllmärknigen av de ekologiska produkterna?	
Fritt svar	Svar	Kommentar:
Maxi ICA Arlandastad	Bra	Ej helt konsekvent.
ICA Supermarket Valsta	Bra	Frukt och grönt avd mycket bra och konsekvent skyltat.
Matöppet Rosersberg	Dålig	Hyllmärkning nästan obefintlig, Under all kritik. Hyllmärkning saknas oftare på andra varumärken än EMV. Medveten skyltning eller slump?
Stora Coop	Dålig	Utrymme för förbättring!
Lidl	Bra	Mycket bra hyllmärkning på alla avdelningar! Konsekvent, tydligt, korrekt.
Willys	Mycket bra	Hyllmärkning svår på några ställen pga ICAs MåBrakampanj som har gröna hyllmärken.
ICA Nära Lunda Livs	Bra	Mycket bra skyltning frukt och grönt, med undantag för lök och potatis. Hyllmärkning svårtydd bl a pga ICAs MåBrakampanj som har gröna hyllmärken.
ICA Nära Sätuna	Bra	Bitvis saknas hyllmärkning helt.
ICA Supermarket Sigtuna	Dålig	

Mycket bra skyltning!

Bäst skyltat i hyllorna är det på Willys. Hyllskyltningen är konsekvent, tydlig och korrekt.

Bra skyltning

Bra skyltning är det på ICA Maxi, ICA Supermarket i Valsta på Lidl, Lunda Livs och Ica Sätuna. Dock inkonsekvent, dvs ibland bra ibland dålig. ICAs "Må Bra kampanj" och hyllmärkning är snarlik den ekologiska och även ett tränat öga blandar ihop märkningarna.

Dålig skyltning

Vi klassar skyltningen på Stora Coop som dålig liksom på Matöppet i Rosersberg. Matöppet i Rosersberg skulle kunna beställa "riktiga hyllmärknigar" från sin grossist, det skulle underlätta för deras kunder att hitta det ekologiska utbudet i butikshyllorna. Stora Coop verkar ta för självklart att kunderna hittar det ekologiska sortimentet och har bitvis en mycket dålig hyllmärkning. Exempelvis i ost- och charkhyllorna. Vi som inventerat är frekventa kunder hos Coop MEN har trots tränad ekoblick mycket svårt att hitta det ekologiska sortimentet. Även i den manuella ost- och chark-disken skulle Coop behöva märka upp det ekologiska sortimentet för att underlätta för sina ekokunder.

KAMPANJ ELLER EXTRA EXPONERING AV EKOLOGISKA PRODUKTER

Butikens namn:	Finns någon kampanj eller extra exponering av ekologiskt?	
Fritt svar	Svar	Kommentar
Maxi ICA Arlandastad	Ja	Korv, hönsfärs.
ICA Supermarket Valsta	Ja	Korv, frysta bär.
Matöppet Rosersberg	Ja	Extra skylt ekologiska grönsaker.
Stora Coop	Ja	Apelsiner.
Lidl	Ja	Nötfärs.
Willys	Nej	
ICA Nära Lunda Livs	Nej	
ICA Nära Sätuna	Nej	
ICA Supermarket Sigtuna	Ja	Extrapris på ekologiska tomater

Kampanjer med utvalda ekoprodukter

I 6 av de 9 butikerna pågick en eller flera kampanjer med utvalda ekoprodukter.

75 % MER EKOLOGISKT PÅ 18 MÅNADER

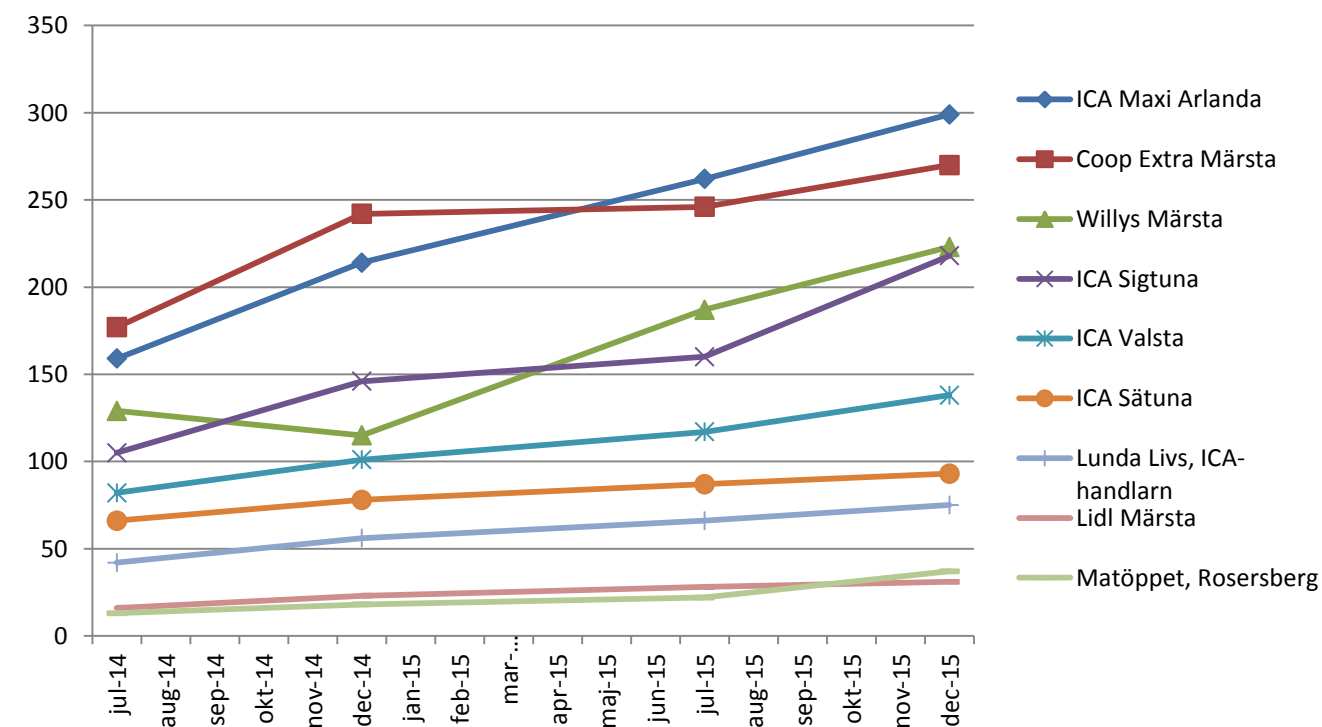
Utbudet av ekologiskt fortsätter att öka i Sigtuna kommuns livsmedelsbutiker. I genomsnitt har utbudet av de 41 inventerade ekologiska livsmedlen ökat med 75 %, från 789 produkter till 1 384 st. Största ökning har lilla Matöppet i Rosersberg som nästan trefaldigt sitt ekologiska utbud och ökat med 185 %. Även ICA Sigtuna har ökat rejält med 108 %, dvs ett dubblerat utbud.

Butik	Ökning juli14 - dec15	dec-15	jul-15	dec-14	jul-14
ICA Maxi Arlanda	88%	299	262	214	159
Coop Extra Märsta	53%	270	246	242	177
Willys Märsta	73%	223	187	115	129
ICA Sigtuna	108%	218	160	146	105
ICA Valsta	68%	138	117	101	82
ICA Sätuna	41%	93	87	78	66
Lunda Livs, ICA-handlarn	79%	75	66	56	42
Matöppet, Rosersberg	185%	37	22	18	13
Lidl Märsta	94%	31	28	23	16
Totalt	75%	1384	1175	993	789

ICA MAXI TOPPAR SIGTUNAS EKOUTMANING 2015

ICA Maxi håller sin ledning över de andra livsmedelsbutikerna i kommunen. Närmast efter är Stora Coop som tagit ett extra kliv sista halvåret men inte lyckats komma ikapp ICA Maxi. Willys i Märsta behåller sin tredje plats MEN det är bara fem livsmedel som skiljer dem från ICA Sigtuna som ökat stort det sista halvåret. ICA Valsta har ökat sitt ekologiska utbud bra. Matöppet i Roserberg har passerat Lidl med sex ekologiska produkter och är därmed inte längre sist i ligan.

Utveckling av utbud av ekologiskt i Sigtunas livsmedelsbutiker, juli 2014- december 2015

Utbud av ekologiskt i Sigtuna kommuns livsmedelsbutiker, juli 2014- december 2015

Butik	Antal ekoproducter		
	dec-15	jul-15	jul-14
ICA Maxi Arlanda	299	262	159
Stora Coop	270	246	177
Willys Märsta	223	187	129
ICA Sigtuna	218	160	105
ICA Valsta	138	117	82
ICA Sätuna	93	87	66
Lunda Livs, ICA-handlarn	75	66	42
Matöppet, Rosersberg	37	22	13
Lidl Märsta	31	28	16
Totalt	1384	1175	789

Totalt hittade vi 1384 produkter av de 41 inventerade i kommunens samtliga livsmedelsbutiker. Flest ekologiska produkter hittade vi på ICA Maxi, 299 st. Stora Coop i Märsta hade 270 st och Willys 223 st. Även ICA i Sigtuna har ett stort utbud, med tanke på butikens storlek, 218 st. ICA Maxi, ICA Sigtuna och Willys har ökat mest under inventeringsperioden om man ser till antalet ekologiska livsmedel.

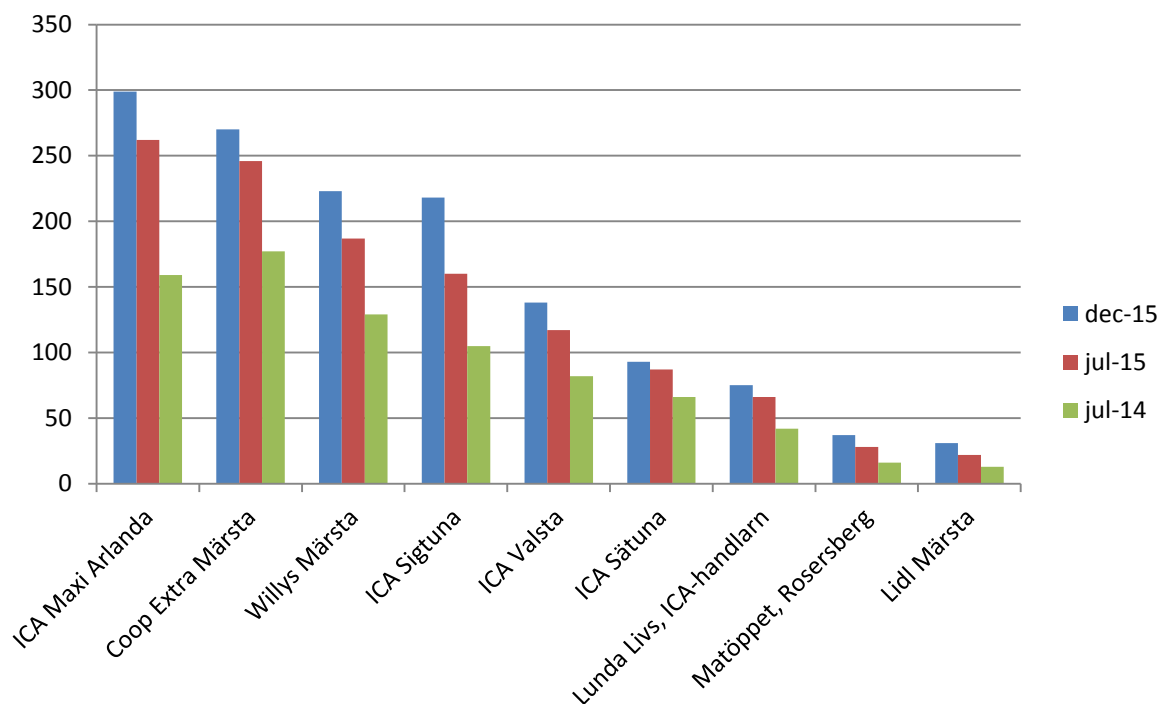

Diagram Utbud av ekologiskt i Sigtuna kommuns livsmedelsbutiker, juli 2014- december 2015

FLEST FAIRTRADE PRODUKTER PÅ STORA COOP?

På uppdrag av Sigtuna kommun har vi börjat inventera produkter med Fairtrademärkning. Produkterna är socker, banan, kaffe och te. Eftersom Fairtrade inte förekommer på svenskproducerade livsmedel har vi valt ut fyra typiska importprodukter som i stor utsträckning bör ha en Fairtrade-märkning. Vi fann totalt 121 Fairtrade-märkta produkter bland de fyra inventerade produktgrupperna. Flest Fairtrade-produkter fann vi på Stora Coop. Näst mest hade ICA Maxi. Endast en butik saknade Fairtrade-märkta produkter.

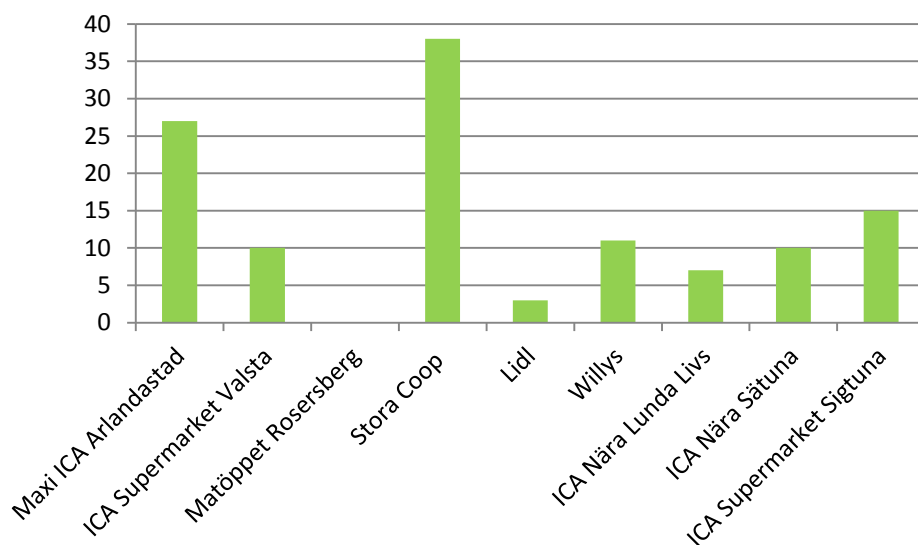

Diagram. Antal Fairtrade-märkta produkter i Sigtunas livsmedelsbutiker, dec 2015

Tabell. Fairtrade-märkta livsmedel dec 2015

	Fairtrade Banan	Kaffe	Te	Socker	Totalt
Maxi ICA Arlandastad	1	15	9	2	27
ICA Supermarket Valsta	0	6	2	2	10
Matöppet Rosersberg	0	0	0	0	0
Stora Coop	1	19	16	2	38
Lidl	1	0	1	1	3
Willys	2	7	0	2	11
ICA Nära Lunda Livs	1	5	0	1	7
ICA Nära Sätuna	0	6	2	2	10
ICA Supermarket Sigtuna	0	9	5	1	15
	6	67	35	13	121

Vanligast är att kaffe är märkt med Fairtrade. Vi fann 67 varianter av kaffe som var Fairtrade-märkta, 35 téer, 13 socker och 6 bananer.

TOTALA UTBUD AV EKOLOGISKA PRODUKTER I SIGTUNA KOMMUNS BUTIKER INVENTERING DECEMBER 2015

Pasta är den produkt som det finns mest av i decemberinventeringen. Ekologiskt kaffe, te samt yoghurt/fil är också väl representerat i butikshyllorna. Sämst är utbudet av kyckling, lamm, och lax. Lax finns sällan som KRAV-märkt. Däremot börjar ASC-märkt lax att synas i fiskdisken - men är fortfarande ganska ovanligt.

Utbudet av **mjukt bröd** har äntligen tagit lite fart. Vi kan se ett dubblerat utbud, flera nya märken och leverantörer. Inte bara grovt bröd utan flera varianter av ljust mjukt bröd. Från att ha varit ett sorgbarn verkar det nu vända. Enligt KRAV (www.krav.se) har 88 nya KRAV-bröd lanserats under året som gått. En positiv utveckling som vi hoppas håller i sig.

Knäckebröd finns också hyfsat väl representerat även om det ofta är övervägande många små paket med lyxigt delikatessknäcke. Flera varianter av traditionella hålkakor noterades vid senaste inventeringen.

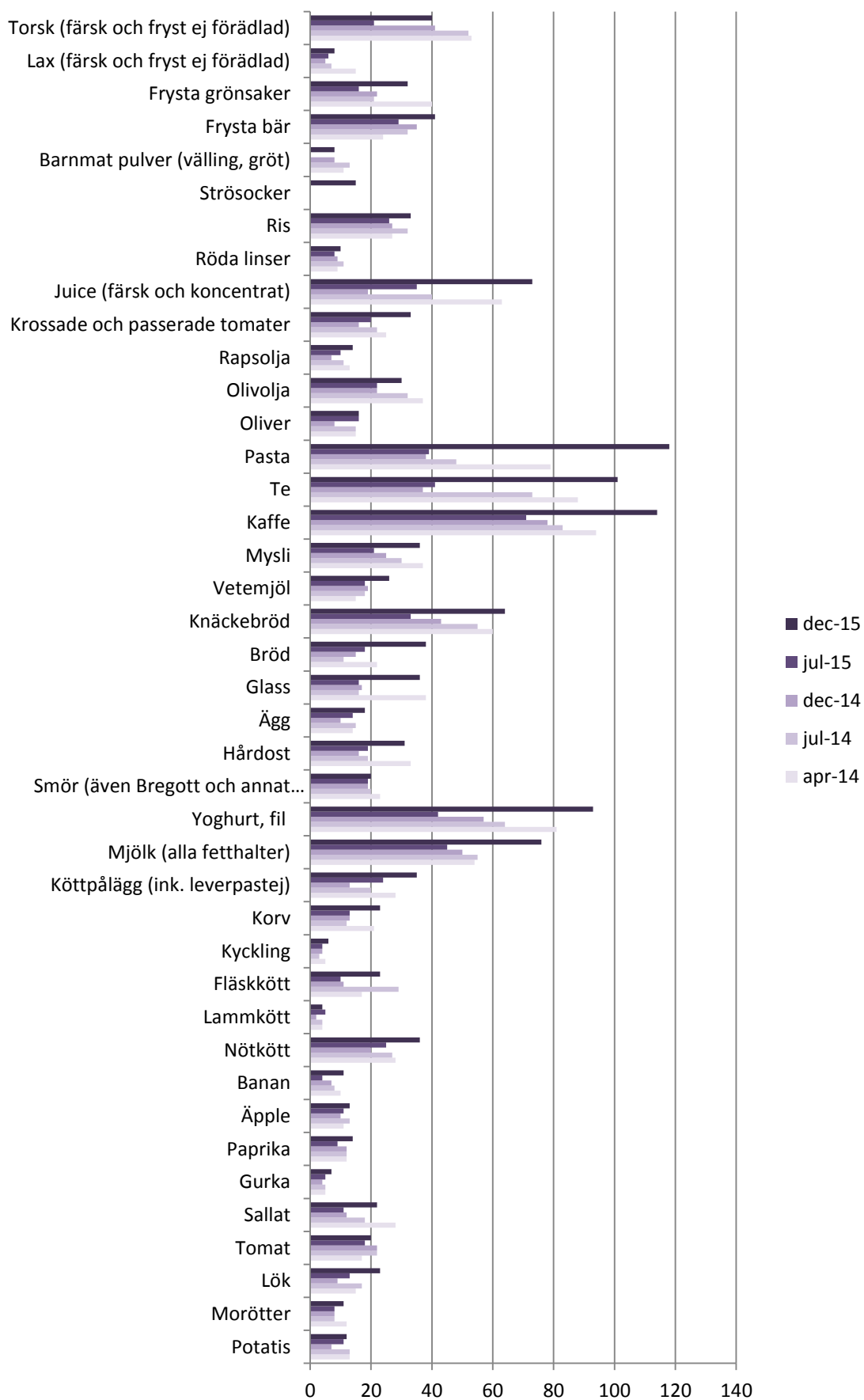
Kolonialprodukter såsom konserver, pasta, ris, müsli etc finns det relativt gott om. Dock varierat utbud i butikerna. Vi kan notera ett ökande utbud av såväl müsli som pasta, kaffe och te i de flesta butikerna. Här finns gått om EMV-produkter (Egna Märkes Varor, t.ex Änglamark, I Love Eco, Garant) som håller ner priserna.

Produkter **som ökat extra mycket** sista perioden är juice, pasta, kaffe och te. Mjukt bröd, knäckebröd, yoghurt/fil, mjölk, fläskkött, nötkött, bröd, hårdost, korv och köttpålugg.

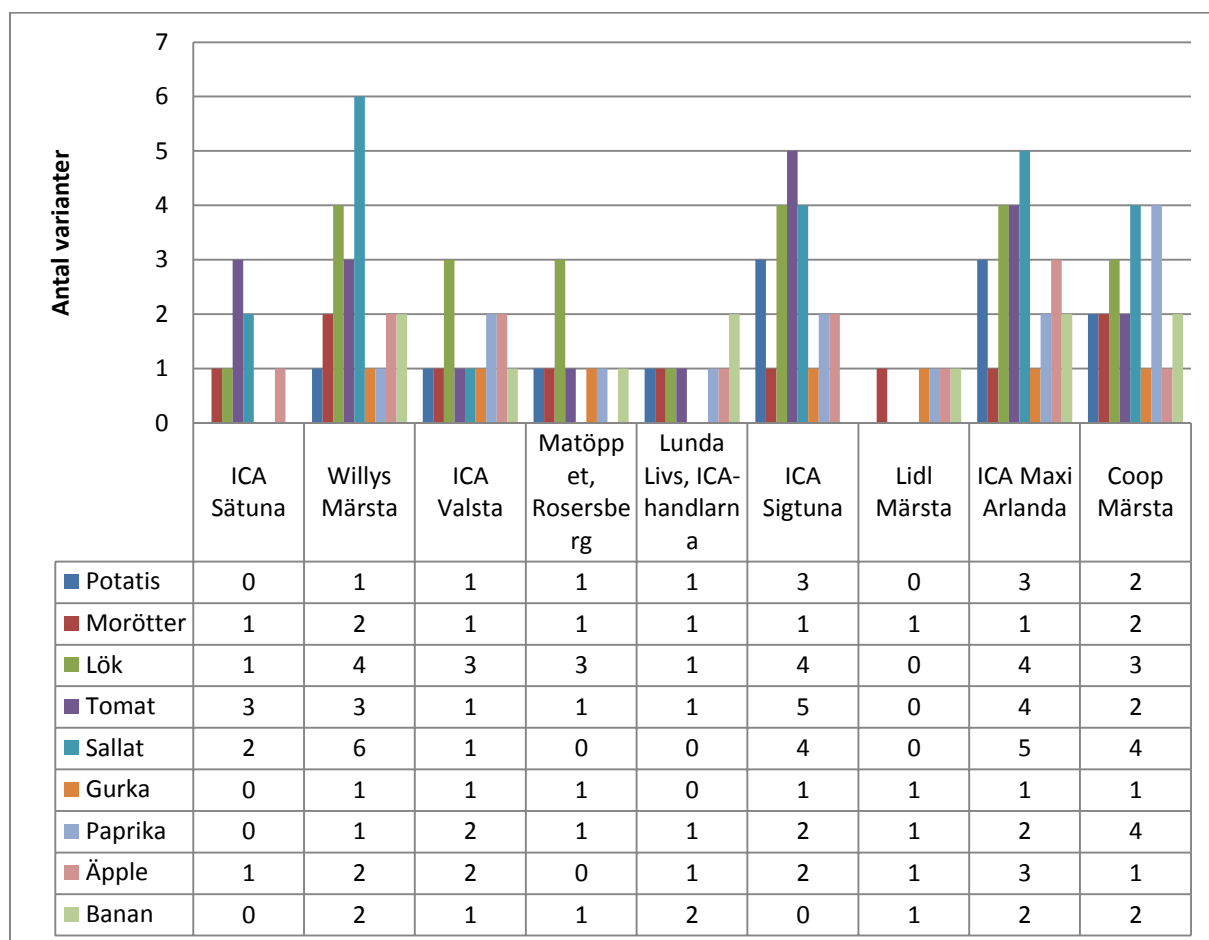
Minskat har utbudet av lamm (se diagram sida 8).

Vi har noterat att livsmedelskedjornas **ekologiska EMV-produkter tar över mer och mer**. En utveckling som naturligtvis är positiv för prisutvecklingen men inte för kvalitet och sortimentsbredd. Det händer ganska ofta att ekologiska högkvalitetsprodukter försvinner från hyllorna för att ersättas med livsmedelskedjornas inte alltid så lyckade EMV-märkta ekoprodukter. Vi skulle hellre se en utveckling där EMV fungerar som ett ekonomiskt komplement för de ännu inte helt övertygade konsumenterna. Att plocka bort högkvalitetsprodukter och ersätta med EMV av sämre kvalitet rimmar illa med ekokonsumenternas höga kvalitetskrav.

Utbud av ekologiska produkter i Sigtuna kommuns butiker, april 2014 till december 2015

Utbud av ekologiskt frukt & grönt i respektive butik

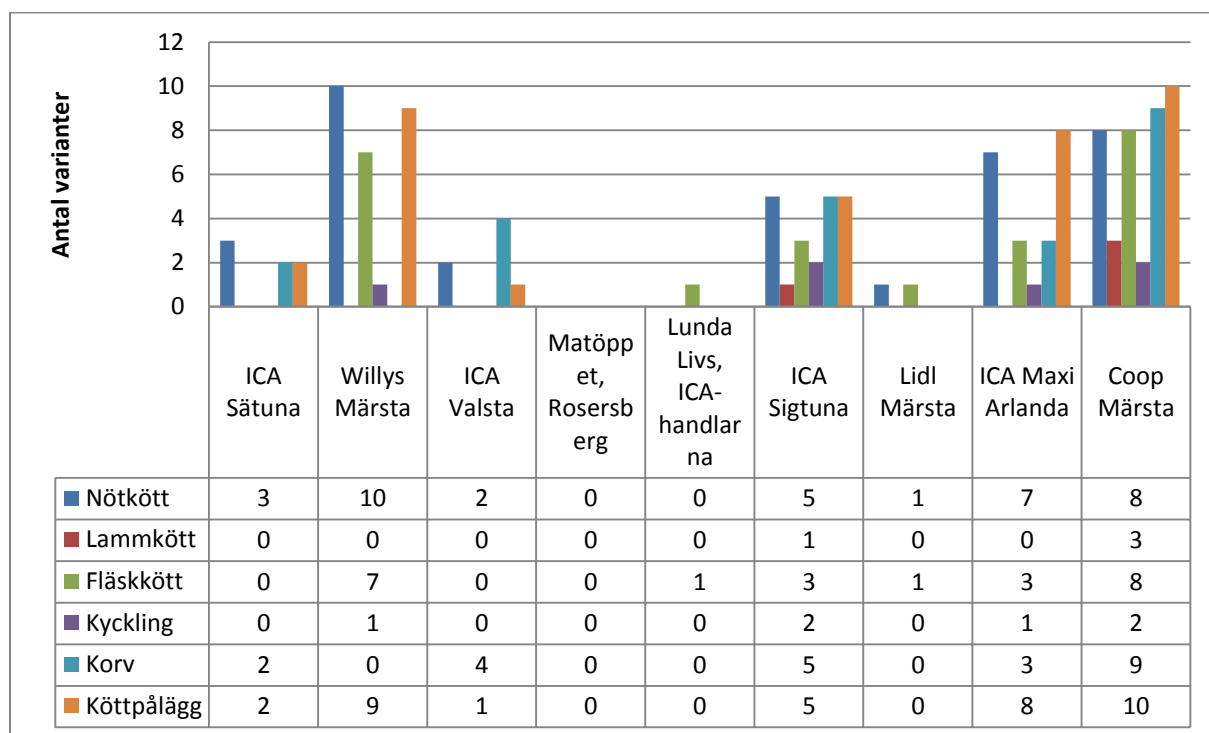

Ekologisk frukt och grönt hittar man främst på ICA Maxi

Vill man köpa ekologiska grönsaker så finns det ett mycket bra utbud på Willys, ICA Sigtuna, ICA Maxi och på Coop. Flest ekologiska grönsaker hade ICA Maxi med 25 av 9 inventerade, Willys och ICA Sigtuna hade 22 och Stora Coop 21. Vanligast förekommande är morot som fanns i alla butiker. Tomat och sallat fanns i flest varianter, sallat fanns i 24 varianter och tomat i 16. Lök, sallat och tomat fanns i flest varianter. Minst vanligt förekommande var gurka som fanns i sju av de inventerade butikerna.

Lilla Matöppet i Rosersberg har fler ekologiska frukt och grönsaker att erbjuda än ICA Sätuna, Lunda Livs och Lidl.

Utbud av ekologiskt kött och chark

Kött och chark finns på Stora Coop

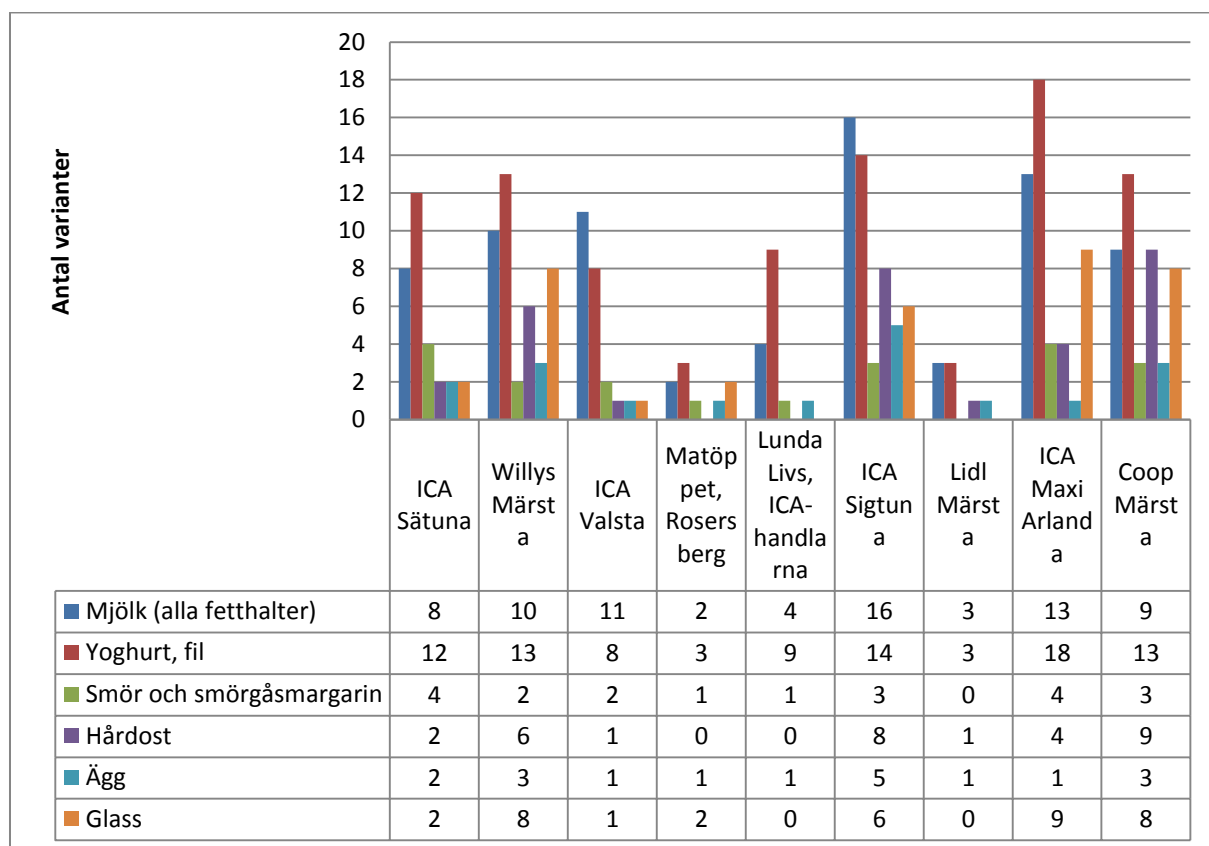
Ekologiskt kött och chark, i någon variant, fanns i alla butikerna utom Matöppet i Roserberg. Matöppet i Roserberg och Lunda Livs har satsat på lokalproducerat kött från Lövsta istället för ekologiskt.

Det i särklass bästa och bredaste utbudet fanns på Stora Coop, med totalt 40 varianter av kött & chark. En bit efter hamnar Willys med 27 varianter. ICA Maxi och ICA Sigtuna hade drygt 20 produkter vardera. Bästa sortimentet har utan tvekan Coop i Märsta, där nötkött, lamm, fläsk, kyckling och korv finns i flera varianter. Lamm hittade vi bara på Coop och på ICA Sätuna.

Kyckling fanns i tre av butikerna. ICA Sigtuna har en fransk ekologisk kyckling som enligt deras utsago gått hyfsat bra. Annars finns kyckling från Bosarp och en dansk fryst att tillgå samt hönsprodukter från Scandinavian Organics.

Coop har det bästa utbudet av korv och fläskkötsprodukter, Willys var bäst på nötkött och köttpålägg. Vanligaste köttet är nötkött i olika varianter. Köttpålägg i olika varianter finns i allt fler butiker. Även korv finns i ett allt mer varierat utbud. Däremot saknas ofta lamm och kyckling.

Utbud av ekologisk mjölk, ägg och mejeriprodukter

Bästa utbudet av ekologiska mjölk och mejeriprodukter har ICA Sigtuna

Mjök och mejeriprodukter utgörs nästan alltid av svenska ekologiska råvaror. En dubbel vinst för miljön. På ICA Sigtuna hittar man det bästa utbudet av såväl lokala som ekologiska mjök- och mejeriprodukter. Näst bäst utbud har ICA Maxi. Därefter kommer Willys och Stora Coop.

Yoghurt och andra syrade frukostprodukter fann vi 93 varianter av vid inventeringen. Mjök hittade vi i 76 varianter. Sämst utbud eller variantion var det av naturliga skäl på smör och ägg. Smör och ägg brukar inte representeras av en massa olika varianter och märken. Ekologisk glass fann vi i samtliga butiker utom två. Även hårdost saknades i två av butikerna.